

HABARI

INFORMATION OM TANZANIA

51 årg

Nr 1/2019

Ur innehållet: Tanzaling-projektet, Sten Rylanders tal på Global Bar, Swahilins utveckling

TIDNINGEN HABARI

utges av
SVENSKTANZANISKA
FÖRENINGEN
SVETAN

REDAKTION **epost: habari@svetan.org**
Lars Asker, redaktör tel 08-38 48 55, mobil 0705 85 23 10
lars.asker133@gmail.com
Eva Löfgren tel 08-36 48 88, mobil 0702 11 98 68
eva@diversity.se
Sten Löfgren tel 08-36 48 88, mobil 0708 90 59 59
sten@svetan.org

PRISUPPGIFTER 2019

SVETAN-medlemskap inkl HABARI	300 kr
Medlemskap exkl HABARI	100 kr
Familjemedlem exkl HABARI	50 kr
Ungdomsmedlemskap	150 kr
Prenumeration HABARI	250 kr
Enstaka HABARI	50 kr

(Äldre nummer pris efter överenskommelse)

Betala in korrekt belopp på SVETANs plusgiro 35 95 501
– ange på talongen vad som önskas.

Betalning med mobil via Swish: 1230-269-787

ÄMNESOMRÅDEN i tidigare HABARI

3/08 Kina, NAI, Zanzibar mm	4/13 Tanzaniaadag, energi, skolfilm
4/08 Makondeskulptur, Kina, WIOMSA	1/14 Barn
1/09 Svetan 40 år	2/14 Konst och litteratur
2/09 Parlör, politiska makten, slaveri	3/14 NAOT, cykelsafari, swahilidag
3/09 Biståndshist., Tsumaini, livshist.	4/14 Jordbruk och industri
4/09 Klimat och energi	1/15 Nätverksmessa
1/10 Musik	2/15 Zanzibar
2/10 Kibaha Education Center	3/15 Forskningssamarbete
3/10 Hälsa	4/15 Valet
4/10 Litteratur	1/16 Valanalys
1/11 Ungdom, Karagwe, ELCT mm	2/16 Ungdomar och framtiden
2/11 Hållbar utveckling	3/16 Partnerskap för lokal demokrati
3/11 MV Liemba, forskarnätverk mm	4/16 Blandat
4/11 Flora och Fauna	1/17 Volontärarbete
1/12 Självständigheten 50 år	2/17 Swahili
2/12 Joha trust & Mama Barbro mm	3/17 Rättsväsende
3/12 Mänskliga rättigheter	4/17 Turism
4/12 Företagsamhet	1/18 Sexuell och reproduktiv hälsa
1/13 Kvinnliga förebilder	2/18 Handkapp, hälsa mm
2/13 John Kilaka, Karagwe 30 år mm	3/18 Svetans 50 årsjubileum
3/13 Swahili	4/18 Religion

Kopior på enstaka HABARI-artiklar kan beställas från redaktionen. Eftertryck eller utdrag ur artiklar får endast ske med författarens tillstånd. Citera oss gärna, men ange källan!

Omslag: Bredvid åttabarnsfamiljen Ngamba-Dotas gamla lerhus tronar nu det som skall bli familjens nya bostad i tegel. Ett projekt som blivit möjligt tack vare föreningen Tanzalings solceller.
Foto: Stefan Holmström

Flyeralarm AB, Stockholm 2018, ISSN 0345437
Tryckt på miljövänligt papper

sid 2 - Habari 1/2019

SVETAN

www.svetan.org
www.facebook.com/

c/o Harriet Rehn
Edeby Ängsväg 23
741 91 KNIVSTA

STYRELSE

styrelsen@svetan.org

Harriet Rehn, ordförande
harriet_rehn@yahoo.se

Rehema Prick, vice ordförande
rehemaprick@hotmail.com

Linus Dunkers, sekreterare
linus@dunkers.nu

Helena Honkanen, kassör
helena.gbg@hotmail.com

**Jeanette Olsson, ledamot/
Tumaini**
msjeanetteolsson@hotmail.com

Emma Kreü, ledamot
emmakreu@gmail.com

Daniel Saulli, ledamot
danielsaulli@gmail.com

Carita Rehn, ledamot
caritsku@gmail.com

Joakim Friberg, ledamot
jocke.93@hotmail.com

LOKALREPRESENTANTER

Erland Hillby
Herrhagsv 190, 752 67 Uppsala
tel 076 820 70 59

Gunilla Lundahl
Föreningen Tandala
Killevägen 8A, 247 71 Genarp
tel 076 866 60 39

Rehema Prick
Åtorps Björkv 7, 443 31 Lerum
tel 070 732 20 21

Ta gärna kontakt med en lokalrepresentant om du t.ex. vill veta mer om Tanzania, undrar över hur det är att arbeta där eller vill få tag i någon som kan komma och prata om Tanzania. Vill du bli lokalrepresentant ta kontakt med ordföranden!

STÖDPROJEKT

Tumaini Children's Center

Kontaktperson Helena Stigsson
<http://futurewithhope.se/tumaini/>
Bankgiro 552-8161

Tanzanias ambassad

Tel 08732 24 30 /31
Näsby Allé 6, 183 55 TÄBY
epost: mailbox@tanemb.se
www.tanemb.se

ORDFÖRANDEN

Välkomna till det första mininumret av Habari. Styrelsen har tillsammans med Habariredaktionen beslutat att pga. begränsade resurser ge ut Habari fyra gånger per år med två temanummer på 24 sidor och två mindre nummer på 12 sidor. På detta sätt hoppas vi ändå kunna fortsätta leverera Habari till våra medlemmar. En glädjande nyhet är att Forum Syd har beviljat stöd till Tumaini projektet för ytterligare tre år till.

I detta nummer kan ni bl.a. läsa Sten Rylanders tal om utvecklingen i Tanzania. Relaterat till detta vill jag, som ordförande för Svetan, framhäva att syftet med Svetan i första hand är att på olika sätt arbeta för fördjupade förbindelser mellan Sverige och Tanzania och att i Sverige sprida kännedom om Tanzania. Om medlemmar upplever oroande signaler angående utvecklingen i Tanzania så kan Habari vara ett forum för att ventilera detta. Men det är viktigt att vi som vänskapsförening inte anpassar oss till förenklade analyser och uppmaningar till stoppat stöd eller sanktioner. Istället är jag övertygad om att Svetans stöd till Tanzania just som vänskapsförening på lång sikt kan bidra till att stärka en positiv utveckling. Jag är därmed av den uppfattningen att Svetans roll inte är att öppet kritisera Tanzanias interna politik. Svetan följer dock noga med utvecklingen i Tanzania och vid våra möten och seminarier kan våra medlemmar diskutera sin syn på den aktuella utvecklingen.

Slutligen ett stort tack till Folke Strömberg för hans många år i Habariredaktionen och hans värdefulla insatser för Svetan som kassör, revisor och ordförande.

Harriet Rehn

Solceller revolutionerar livet i byn

Solcellen förändrade allt. Ett år efter installationen finns både framtidstro och ett snart färdigbyggt nytt hus hos åttabarnsfamiljen Ngamba-Doto, en av 70 familjer som de senaste fyra åren fått solceller av föreningen Tanzaling.

Shija Ngamba är 30 år gammal. Hon har åtta barn och bor med sin make Donald Doto, 45 år, i ett litet lerhus med halmtak i bushen utanför Miguwa, nära Nzega i västra Tanzania. Fyra av barnen går i skolan, Perpetua i klass 2, Rozalia i klass 1, Merciana och Veronica båda i klass 4.

För att komma till familjen måste man ta sig fram på knappt farbara vägar. Likt många andra fattiga familjer i Tanzania äger familjen i stort sett ingenting. Ett par tygstycken, några plastdunkar, fyra stolar flätade av pinnar och två kärl att koka mat i syns på den lilla gården framför huset. Inga madrasser att sova på, väldigt få kläder.

Solcellen familjens lyft

Familjens situation var länge väldigt skör. Att familjen fick en solcell av Tanzaling i april 2016 har visat sig vara avgörande. När vi besöker Shija Ngamba har solcellen varit installerad i ett drygt år. Den åttabarnsmamma som möter oss är en stolt och trygg person med en inre kraft som lyser igenom. Och bredvid det lilla lerhuset finns numera ett halvfärdigt tegelhus.

- När vi fick solcellen började vi våga tro igen. Tro att våra barn skulle kunna få mat och kunna gå i skolan. Och med hjälp av avgiften vi kunde ta för att låta folk komma hit och ladda sina telefoner har vi kunnat köpa material för att bygga vårt nya hus, berättar hon.

Fyra lampor och laddstation

De solcellsinstallationer Tanzaling genomför kostar runt 3 000 kr. För detta får familjen en solcell, tre inomhuslampor, en utomhuslampa samt en laddstation för mobiltelefoner. Föreningen använder sig av lokala koordinatörer som köper materialet på plats samt lokal arbetskraft för installationerna.

I gengäld förbinder sig familjen att ta hand om solcellen, att inte sälja den vidare samt att skolelever från grannfamiljer måste få komma till familjen och studera i solcellslampornas sken på kvällarna.

Ladding ger kontantinkomst

Dessutom står i kontraktet att alla familjer i grannskapet skall få ladda sina mobiltelefoner gratis, men att familjen kan ta ut en avgift på 100 tanzaniska shilling när familjer från andra byar vill använda laddstationen. Det är dessa små avgifter som möjliggjort förändringen för familjen Ngamba-Doto.

Nytt hus i bränt tegel

För pengarna har de kunnat köpa verktyg samt material för att foga samman tegelstenarna till det nya huset. Själva teglet tillverkar de med hjälp av lera som de grävt upp bakom huset. Leran har formats till tegelstenar som fått torka i solen. De hittills 9 000 stenar familjen tillverkat när vi besöker dem har sedan staplats i ett torn, där de under ett antal dagar bränts genom att bland annat risskal lagts i gångarna mellan stenarna.

Bredvid de brända stenarna utspritt på åkern ligger den kodynga som Donald Doto samlat in hos grannarna. När regnet kommer skall det krattas ut och därefter kommer familjen så majs i den gödslade åkern. Majssköörden tänker de sälja för att

bekosta den plåt som behövs som tak på det nya huset.

Projektstart vid besök 2014

Solcellen för familjen bekostades av en insamling gjord på en 50-årsfest, ett sätt att finansiera som blivit vanligt bland föreningens medlemmar.

- Det är enkelt sätt att bidra till något bra och samtidigt konkret se vart pengarna går, menar Tanzalings ordförande Pär Alm.

Projektet började när styrelsen för Tanzaling besökte Nzega år 2014. Ledamoten Anders Jonsson var flitig med sin kamera och upptäckte ett hus med grästak som hade en solcellsmodul.

- Grästak som funnits i hur många år som helst var nu försett med den senaste tekniken. Fascinerande tänkte vi, men pratade inte mer om det, berättar Lennart Mattsson, ansvarig för solcellsprojektet.

På vägen från Arusha till Nzega slog det styrelsen att det var många fler plåttak på husen än tidigare. Den såg också nya blå traktorer på fälten.

- Det kändes upplyftande med dessa nya intryck som pekade på att utvecklingen gått framåt.

Shija Ngamba berättar för Tanzalings koordinatörer Lyoba Mbogo och Bernadetha John om hur livet förändrats sedan familjen fått en solcell av föreningen Tanzaling

I Nzega träffade föreningen Lyoba Mbogo, en av de första eleverna som Tanzaling sponsrat utbildning åt. Tanzaling jobbar långsiktigt med att bygga relationer och efter skolutbildningen hjälpte föreningen Lyoba Mbogo med hans lärarutbildning och nu ville han ge något tillbaka.

När vi pratade med Lyoba poppade Anders bild på huset med solceller upp i huvudet på några av oss. Det skulle vara fantastiskt om vi kunde arbeta med solceller! Vi ordnade ett möte med Lyoba och Steven Ndali som är en duktig tekniker. Steven presenterade en kalkyl över kostnader för en anläggning. Och för att ett projekt ska fungera bör det finnas en stark kvinna som kan hålla ihop gruppen. Och vårt val föll på Bernadetha John som vi samarbetat med i flera år, berättar Lennart Mattsson.

Tre försöksinstallationer 2014

Väl hemma i Sverige igen beslutade Tanzalings styrelse att göra tre installationer hos familjer som står föreningen nära och utvärdera detta. Installationerna gick perfekt och kostnaderna stämde med kalkylen.

Berättelsen om familjen Ngamba-Donald är därför inte unik. Sedan starten för fyra år sedan har 70 familjer fått solceller installerade, och ytterligare sju stycken är på gång under hösten.

- Alla familjerna är verkligen glada och tacksamma för stödet. De familjer som står på tur för att få solceller installerade väntar

Tanzalings koordinator Lyoba Mbogo inspekterar en solcellsinstallation som föreningen gjort. Varje installation ger tre inomhuslampor, en utomhuslampa samt en laddstation för mobiltelefoner

Först installerades solcellerna direkt på halmtaken. Idag skruvas de fast på en järnstång framför huset. Här är det Majengo Malongo och de av familjens barn som var hemma vid tillfället som poserar vid den nya solcellsinstallationen.

ivrigt, berättar koordinatören Lyoba Mbogo. Vi hjälper inte bara dessa fattiga familjer med att få ljus och mobilladdning, utan också till ökad medvetenhet, bidrar till att öka deras motivation och till uppvaknandet av deras sovande talanger och önskan om att lyckas.

Noggrant urval och kontrakt

För att kunna välja ut vilka familjer som skall få ta del av en solcell utgår Tanzaling från ett flertal kriterier.

- En av våra främsta uppgifter är att vara med och stödja och utveckla skolor och skolverksamhet i Nzega-området. Därför kopplas solcellerna till familjer med barn som studerar och är duktiga i skolan, oavsett religion. De familjer som lever under knappa omständigheter och inte har möjlighet till el inom överskådlig tid vill vi också stötta, säger Lennart Mattsson.

Tillsammans med koordinatören Lyoba Mbogo har Tanzaling skapat en arbetsmetod där han tillsammans med lärare och rektor väljer ut elever vars familjer kvalificerar sig för en solcellsanläggning. För att försöka eliminera stöldrisker har Tanzaling valt att förankra varje solcellsinstallation i byrådet och att upprätta detaljerade avtal med familjerna. Tanzaling följer dessutom upp installationerna med hjälp av koordinatörerna eller när styrelsen själv är på plats. Hittills har ingen anläggning slutat fungera.

Positiva effekter

Föreningen har dessutom kunnat se fler positiva effekter.

- Vi har fått brev från en av familjerna som berättar att deras solcellsanläggning har stimulerat utvecklingen i hela byn. Flera invånare har tagit efter och skaffat egna anläggningar och därmed höjt sin standard. Detta har finansierats genom att de säljer sina grödor och boskap. Då slipper de kostnader för bland annat fotogen och för att ladda sina telefoner. De som

går i skolan får också mer tid till studier och därmed bättre skolresultat som följd. En elev berättade att utelampan även håller hyenorna borta från boskapen på natten, berättar Lennart Mattsson.

- Vi har helt enkelt höjt levnadsstandarden för över 450 personer plus att flera familjer tagit efter och själva installerat solceller!

Eftersom solcellerna slagit så väl ut funderar styrelsen just nu på hur projektet kan utvecklas.

Nästa steg kan vara att hitta sätt där solceller kan bidra till att rena vatten och att matlagning kan ske utan öppen eld.

Text: Marie Grahn

Bilder: Tanzaling

Marie Grahn är journalist med livslångt engagemang i miljö- och rättvisefrågor. Gjorde första Tanzaniaresan 2011 och är sedan två år styrelseledamot i Tanzaling. Hyser enorm beundran för Tanzanias starka kvinnor och har en stark faiblesse för ingefärsdrickan Tangawizi.

Föreningen Tanzaling hemsida:

www.tanzaling.se

Tidningskrönikan:

Negativa reaktioner från utlandet

I perioden november-januari skrivs fortsatt om problem för mänskliga rättigheter, massmedia och den politiska oppositionen. Många negativa reaktioner har kommit från utlandet. En diplomatisk kris pågår med EU, med anledning av den senaste tidens politiska utveckling. Utbetalningen av redan beslutat bistånd har uteblivit eller skjutits upp.

Regeringen har reagerat genom att något sent distansera sig från Paul Makondas homofoba uttalanden. Man har också klargjort att programmet för familjeplanering fortsätter, trots presidentens uttalande om att det behövs fler barn, inte färre.

Cashewnötsaffären fortsätter: Staten köper upp nötter till dubbla marknadspriset från kooperativen, utan att riktigt veta vad man skall göra därefter. Förändringarna i lagen om politiska partier orsakar breda protester, ett sätt att återinföra enpartistaten säger kritikerna. Och sist men inte minst har det varit en dragkamp mellan parlamentets talman Ndugai och CAG (Assad, riksrevisorn) sedan CAG i en intervju kritiserat att parlamentet i allmänhet inte agerat på revisionsrapporternas uppdagade missförhållanden.

Mest utländska investeringar

C:a 40% av de utländska direkinvesteringarna inom Östafrika gjordes i Tanzania under 2017. 1/11 Citizen

Ingen ny konstitution än på ett tag

President Magufuli har i praktiken lagt konstitutionsfrågan på is genom att betona att hans regerings prioritet är att genomföra utvecklingsprojekt som gagnar alla tanzanier. Inga pengar kommer att allokeras i budgeten för arbete med konstitutionen. 2/11 Daily News

JPM: Ordning på statens betalningar

President Magufuli informerade om att staten sparat 423 md sh per år genom att rensa lönelistorna från "spökanställda" och genom att avskeda personal med "fake" akademiska meriter vid ett tal för *Economic and Political State Forum* vid universitetet i Dar. 237 md sh hade gått till spöken och 189 md sh till anställda med falska meriter. 2/11 Guardian

Zitto uppmanar till kamp

Wazalendos ledare Zitto Kabwe uppmanade till kamp mot fortsatta trakasserier mot olikstänkande. Zitto var anklagad för att ha spridit nyheten om att många nomader dödats vid en polisinsats i hans hem-

distrikt, och hade just släppts mot borgen. 3/11 Citizen

Warioba: Ny konstitution viktig

Warioba, f.d. premiärminister och konstitutionsutredare, tycker att det är hög tid att anta en ny konstitution, som är anpassad till moderna förhållanden och behoven hos framtida generationer. (Anm: Nuvarande grundlag är till stora delar från kolonialtiden.) 3/11 Citizen

EU återkallar representant

EU har återkallat sin representant i Tanzania till Bryssel för samtal, sedan regeringen bett honom lämna landet. Återkallandet sker enligt EU för att Roeland van de Geer skall kunna delta i diskussioner om situationen i Tanzania. 3/11 East African

USA manar till försiktighet

USA varnar sina medborgare i Tanzania till försiktighet med anledning av Paul Makondas homofobiska uttanden - man bör bl.a. se över sin profil i social medier. 3/11 Reuters

Homo-affären: Inte vår politik!

Regeringen tar avstånd från homofoba uttanden av Dars Regional Commissioner

Ordföranden i ACT Wazalendo Zitto Kabwe har opponerat kraftfullt, trots trakasserier från regeringen.

Paul Makonda. Den 31/10 meddelade Makonda att en speciell homo-styrka bildats, med uppgift att jaga homosexuella - den skulle börja operera 5 november. Utrikesministeriet säger att Makonda har gett uttryck för sin personliga syn och att denna inte reflekterar Tanzanias officiella position. 4/11 Citizen

EU: Missnöje med MR-utvecklingen

EU har "off the record" klargjort att den senaste diplomatiska krisen med Tanzania utlösts av försämringen av de mänskliga rättigheterna och de rättsstatliga principerna. 7/11 Citizen

Missnöje med jordbruksutveckling

Parlamentet har igen uttalat kritik mot att regeringen inte satsar på jordbruket, och det hävdas också att detta kan äventyra industrialiseringsplanerna. Kritiken kom fram i samband med debatten om budgeten för 2019/2020. 8/11 Guardian

Journalister från CPJ arresterade

Myndigheterna hävdar att de ännu inte fått info om de två utländska journalister från *Committee to Protect Journalists* som arresterats. CPJ har krävt att de två skall släppas och få tillbaka sina pass. 8/11 Citizen

Warioba håller inte med presidenten om att en ny konstitution kan vänta.

Utrikesminister Mahiga tar avstånd från Paul Makondas homo-uttanden.

EU har kallat hem sin representant de Geer för diskussioner om utveckling i landet.

Familjeplanering skall fortsätta

Regeringen har inga planer på att lägga ned familjeplaneringprogrammet. En talesman för berört departement menar att massmedia feltolkat presidentens inlägg i frågan. Varken programmet eller givarländerna har någon gräns för antal barn. (Anm: JPM hävdade att landet behöver fler barn, inte färre). 8/11 *Guardian*

CPJ journalister har rest hem

De fängslade journalisterna, som hade ett rapportuppdrag i Tanzania, har släppts. Deras gripande ledde till skarpa reaktioner från media, civilsamhället och US State Department. 9/11 *Daily Nation, Kenya*

Affärsklimatet måste förbättras

Ett oförutsägbart affärsklimat är ett hinder för både utländska och lokala investeringar. Det har bl.a. framkommit i rapporter från Dar es Salaam Business School som forskar om hur en hållbar industrialisering kan genomföras. Flera parlamentsledamöter kritiserade regeringen för att man inte gör något åt problemen. 9/11 *Citizen*

Somalia vill in i EAC

Somalia önskar medlemskap i EAC. Den somaliska ambassadören i Tanzania har nu kontaktat EAC sekretariatet i Arusha för diskussioner. 14/11 *Daily News*

Danmark stoppar utbetalning av stöd

Danmark fryser utbetalning av \$10 m i bistånd efter Paul Makondas homofoba uttalanden. 15/11 *BBC*

Världsbanken stoppar \$300 m lån

Ett planerat lån för att förbättra gymnasieutbildningen i Tanzania på \$300 m har stoppats, pga hanteringen av skolflickor som blivit havande. Numera tvingas c:a 8000 havande flickor sluta skolan varje år. 15/11 *Guardian*

Cashewpris lockar till smuggling

I regeringens uppköpsprogram betalar man 3000/- per kilo (c:a 12 kr), medan marknadspriset är c:a 1500/- per kilo. Detta har

Förre utrikesministern Membe kritiserar av CCM för planer att bli presidentkandidat.

lett till att en del cashew kommer över gränsen från Mocambique i söder. 16/11 *Daily News*

Protester mot lag om politiska partier

Politiska partier, akademiker och MR-grupper kritiserar regeringens försök att ändra i lagen om politiska partier (Political Parties Bill). Kritikerna menar att detta är ett sätt att återgå till enpartisystem - staten ges stor makt att avregistrera partier och att strypa deras finanser. 20/11 *Citizen*

Militärlastbilar för cashew transport

Cashewnötterna från de lokala kooperativen som köpts upp av staten fraktas delvis med militärlastbilar, t.ex. från Ruvuma till centrallager i Mtwara. 20/11 *Daily News*

On-line service för visumhantering

On-line hantering av visum för besök och bosättning införs. Enligt premiärminister Majaliwa ingår det i regeringens satsning för underlätta utländska besök och öka investeringarna utifrån. 27/11 *Guardian*

Fattigdomen minskar

Andelen fattiga har minskat signifikant från 64% år 2010 till 47% år 2016, enligt Tanzania Human Development Report (THDR 2017). 29/11 *Daily News*

Danmark villkorar utbetalning av stöd

Danmark har gjort klart att utbetalningen av tidigare beslutat stöd om c:a \$10 m till Tanzania beror på vad EUs översyn av MR situationen i landet kommer fram till. En högnivådelegation från EUs utrikesav-

Chademas ordförande Mbowe är en av de oppositionsledare som fängslats.

delning har varit på ett 2-dagarsbesök för diskussioner med regeringen om MR och det minskade utrymmet för politisk opposition. 1/12 *Citizen*

Cashew-nötterna är ett problem

Enligt jordbruksminister Hasunga försöker regeringen få klart för sig hur man bäst säljer cashew-nötterna, samt hur stor mängd som kan processas inom landet. Hittills har bara 7 ton av uppskattningsvis 143 ton köpts upp. 1/12 *Guardian*

Membe får lämna CCM?

Tidigare utrikesministern Bernard Membe har kallats upp till CCMs generalsekreterare Bashiru Ally för klargörande om Membes planer att kandidera i presidentvalet 2020. I valet 2015 var Membe en av toppkandidaterna. 2/12 *Daily News*

Bränslepriserna stiger igen

Bränslepriserna som steg i november kommer att stiga igen i december, enligt den statliga kontrollmyndigheten. De nya priserna för både bensin och diesel blir 2436 sh per liter (drygt 8 kr). 5/12 *Citizen*

Konstgödsel fastnar i Dars hamn

Tusentals ton konstgödsel fastnade i hamnen därför att Tanzania Fertilizer inte kunde betala tullavgifterna, som uppgår till 2 miljarder sh. Eftersom företaget betraktas som ej kreditvärdigt har man svårt att få fram pengarna. 5/12 *Guardian*

Chadema fördömer häktning

Chadema fördömer att dess ordförande Mbowe och kassören i kvinnoförbundet Matiko blir kvar i häkte. Partiet hävdar att kvarhållandet i häkte av de två parlamentsledamöterna strider mot mänskliga och politiska rättigheter. 6/12 *Citizen*

Något bättre MR klassning

Tanzania klättrade något i index för Mänskliga Rättigheter under 2018, från 57,5% till 58,5%. Därmed tog man sig upp på plats 14 av Afrikas 54 länder. Tillkännagivandet kom i samband med World Human Right's Day. 6/12 *Guardian*

Oppositionen enad mot ny lag

Den nya lagen för politiska partier kommer att effektivt stoppa politiskt arbete genom

Världsbankens chef Kim är också bekymrad över utvecklingen i landet.

Danmarks biståndsmister Ulla Turnaas ställer in utbetalning av stöd.

Air Tanzanias VD Matindi bestrider uppgifter om få passagerare och dålig ekonomi.

att införa fängelsedomar för förseelser i partiernas dagliga arbete. Det hävdade 9 oppositionspartier vid en gemensam presskonferens, där man också sade att lagen skulle innebära en dödsstöt för demokratin. 10/12 Citizen

Kina populärt när andra givare kritiska

Med ökande kritik från traditionella givarländer vänder sig presidenten mer och mer mot Kina. Den senaste utvecklingen är att ännu en kinesisk bank, China Darsheng Bank, fått tillstånd att verka i Tanzania. Världsbanken lät vid ett möte i Sydafrika förstå att man är bekymrad över utvecklingen i Tanzania. 10/12 East African

Kaffeskörden ser ut att bli bra!

Kaffeskörden ser ut att bli den bästa på 6 år, och nå 65 000 ton. Tanzania är Afrikas fjärde största kaffeproducent. 10/12 Bloomberg

TFDA får erkännade

WHO har certifierat Tanzania Food and Drugs Authority för nivå 3 ett pågående "benchmarking" projekt. TFDA är den första institution i Afrika som når den nivån. 10/1 Daily News.

Air Tanzania har problem?

Air Tanzania avfärdar rykten om förluster på sina regionala rutter. Ryktet uppstod efter en publicering på sociala medier av en passagerare på flygningen Dar/Kilimanjaro/Entebbe, då det fanns 6 passagerare och 6 i besättningen. 13/12 Citizen

Riksrävisor Mussa (CAG) på väg till parlamentets etikkommitté...

Direktör Kayombo från skattemyndigheten redogör för ett antal förbättringar.

USA fokuserar på energisatsningar

Enligt en talesman för USAID kommer USAs bistånd till Östafrika att fokusera på Power Africa initiativet, där man hittills satsat \$220 m. 14/12 Citizen

Inflationen 2018 lägre än på länge

Inflationen under 2018 stannade på 3,5%, ned från 5,3% 2017 - det var den lägste inflationen på 40 år. 9/1 Daily News

Något högre skatteinkomster

Skatteinkomsterna steg till c:a 32 miljarder kr för 6 månader till december - upp 2% från motsvarande period 2017.

Skattemyndigheten håller på att införa ett *Taxpayer Id Nbr* (TIN) för företag, för att utöka skattebasen. En annan nyhet är att medborgarna kan ta upp skatteproblem med ledningen på distrikts- och regionalnivå varje torsdag. 10/1 Daily News

Political Party Bill till domstol

Förslaget om ändring av lagen om politiska partier tas upp av högsta domstolen, efter att oppositionspartierna Wazalendo och CUF i en inlägga hävdar att förändringarna bryter mot konstitutionen. 11/1 Citizen

Handelsbalansen försämrad

För året som slutar i november 2018 visar handelsbalansen ett underskott på \$753 m, upp från \$172 m i oktober. Balansen hade påverkats negativt av förbudet för privata aktörer att exportera cashewnötter. 15/1 Citizen

Förbud mot export ger problem

Företag som producerar snittblommor mm protesterar mot ett förbud som nyligen beslutats för export av obearbetade jordbruksprodukter från 1 juli. Producenterna hävdar att förbudet blir förödande, eftersom deras produkter måste nå konsumenterna i obearbetad form. 21/1 Citizen

Minskande utländskt bistånd

Tanzanias konflikt med givarländerna har lett till att nästan ingen utbetalning av utlovat bistånd skett juli-november 2018. Enl BoTs rapport var kostnaderna för utveck-

President Magufuli vill nu sänka avgifter för gruvbolagen, efter att tidigare ha klämt åt dem ordentligt.

lingsprojekt 625 md sh för perioden, som alltså helt bekostades av regeringen.

21/1 East African

CAG utfrågas av parlamentet

Riksrävisorn Assad har inställt sig för utfrågning av parlamentets etikkommitté. Efter att han vid en intervju i New York sagt att parlamentet var dåligt på att gå vidare med de revisionsrapporter som levererats, blev han av talmannen Ndugai beordrad till parlamentet för att förklara sig.

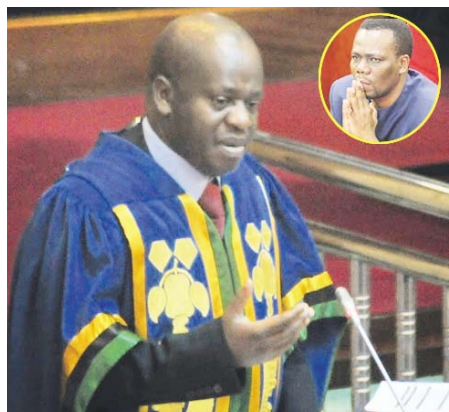
21/1 Daily News

Kampanj mot olaga fängslande

Två MR-grupper (LHRC och THRDC) har inlett en kampanj för att försvara rättigheterna för misstänkta som häktas av polisen. För långa häktningar och misshandel är exempel på lagbrott som blivit normala. Nyligen blev 3 MR-personer och 2 vanliga medborgare sittande 15 dagar i häktet på Loliondo polisstation anklagade för stöld. 22/1 Citizen

För höga skatter för gruvbolagen?

Presidenten säger nu att det är hög tid att pålagorna på gruvbolagen minskar - därmed skulle man öka villigheten att betala skatt samt minska möjligheten till skatteflykt. Det största problemet nu är 18% VAT på mineralproduktionen. JPM skall be parlamentet se över pålagorna skyndsamt. 23/1 Citizen

...för att frågas ut. På order av talmannen Ndugai, en order som strider mot konstitutionen tycker Zitto Kabwe.

Handels/industri-minister Kakunda är glad över cashew försäljningen till Kenya...

Privata skolor bäst i Form 4 examina
10 privata skolor ligger i topp i Form 4 examina. Matematik är fortfarande ett problemämne. I toppen låg en flickskola i Mbeya, medan en skola på Pemba (Zanzibar) låg absolut sist. 24/1 Citizen

Kyrkan vill ha bättre affärsklimat
Kyrkliga ledare efterlyser bl.a. en mer förutsägbar affärsmiljö för det privata sektorn. Man påpekade att majoriteten av de nya jobben enligt tillgänglig statistik kom från privata sektorn. 24/1 Citizen

Matematik ett problemämne.
Matematik är fortfarande ett problemämne i Secondary School. Endast 20% fick godkänt i Form4-examen, upp från 19% förra året. 89% hade godkänt i Swahili. Fysik- och ekonomiämnena ligger också dåligt till. 25/1 Citizen

Elevresultat avgör lärarkarriär
Regeringen vill basera lärares karriär och löneutveckling på resultaten som deras elever presterar. Hittills har antalet tjänsteår varit avgörande. 28/1 Citizen

Regeringen söker cashew-köpare
Regeringen har meddelat att man planerar att sälja 200 000 ton cashew-nötter internationellt. Informationen lämnades i parlamentet som svar på en fråga om varför uppköpen går så långsamt, och indikerar att staten är bekymrad över hur man skall bli av med alla cashew-nötter. 29/1 Citizen

Korruptionsindex uppdaterat
Affärsvärldens korruptionsindex är uppdaterat. Tanzania hamnade på plats 99 (36 poäng av 100), Kenya på plats 144 och Uganda på plats 149 av 180 länder. Minst korrumperat i Östafrika är Ruanda på plats 48. 29/1 Daily Nation, Kenya

Ndugais order till CAG domstolssak
Incidenten när parlamentets talman beordrade CAG att förklara sig inför parlamentets etikkommitté har hamnat i domstol efter att Zitto Kabwe för ACT Wazalendo hävdade att talmannens agerande

...liksom jordbruksminister Hasunga som oroar sig för gödsel som fastnat i Dar

strider mot konstitutionen - riksrevisorn skall vara oberoende. De inblandade skall komma med sina inlagor senast 13 februari. Ndugai företräds av statsadvokaterna. 31/1 Citizen

Kontrovers om Tundu Lissu
Lissu, parlamentsledamot och en av Chademas ledare, utsattes för ett nästan dödligt attentat 2017, och befinner sig ännu i Europa för vård. Han är berättigad till att få läkarkostnader ersatta av parlamentet, men enligt Chadema har han inte fått någon ersättning. Enligt talman Ndugai har Lissu fått 203 miljoner sh från parlamentsadmi-

RC i Dar Paul Makonda gråter under gudstjänsten, men får han syndernas förlåtelse?

nistrationen, samt 47 miljoner sh från enskilda parlamentsledamöter. 31/1 Citizen

Cashewförsäljning till Kenya klar
Staten har lyckats sälja 100 000 ton cashew-nötter till ett bolag i Kenya, för 419 md sh. Priset täcker enligt regeringen kostnaden för uppköpen och transporter. Nu återstår 113 000 ton av det som hittills köpts upp. Lokalt har Tanzania möjlighet att bereda 50 000 ton cashew om året. Uppköpen är inte avslutade, och målet är att sälja ytterligare 100 000 ton utomlands för att undvika lagerförluster. 31/1 Citizen

Satirteckningen visar varför presidentens popularitet sjunker: I sina fickor har han domstolarna och parlamentets talman Ndugai. De som råkat illa ut är media, NGOs och oppositionen. Och dessutom några olyckliga från fattigkvarteren, där en del även fått sina hus rivna för att ge plats för den nya tiden.

Worrying developments

Discussions were held at the Global Bar in Stockholm 21 November 2018 about developments in Tanzania. Here is the speech made by Sten Rylander, former Swedish Ambassador to Tanzania.

Dear participants and dear Balozi Willibrod Slaa. Let me first of all warmly welcome Balozi Slaa for being here tonight and for his introductory comments. I know Balozi Slaa well already from my time in Tanzania (1998-2003). He was then a good and respected member of the opposition and was later the leader of Chadema during some years.

Let me start by saying that I was very happy during my diplomatic service in Tanzania. It was the prime time and high point during my diplomatic career. These were the golden years Balozi in terms of bilateral relations and development cooperation between Sweden and Tanzania. We of course had some problems to deal with here and there. But when it comes to all major issues everything went in the right direction. The ongoing dialogue between us and the government was very close and trustful, not least my own contacts with President Benjamin Mkapa. I am thinking of the important policy shift from a one-sided donor/recipient oriented type of development cooperation to a more equal and modern partnership approach – a process where Tanzania and Sweden were in the lead internationally. But I am also thinking of our joint work on education (where a major positive overhaul took place with strong Swedish support), corruption, good management, accountability and transparency, as well as Zanzibar and many international issues. It was indeed a great pleasure to work closely with you during that time.

Our relationship continued to be characterized by positive connotations for some considerable after my departure. Mkapa was succeeded by Jakaya Kikwete, who in his turn was followed by John Magufuli. I was one of many who welcomed President Magufuli and his active and forceful "kazi tuu" (work to) approach. Through him some fresh air blew into the whole State machinery.

But after a year or two some negative developments started to appear which have led to major concerns on the part of Tanzania's international partners and friends. In order not to take up too much of our time I will just mention a few.

Tanzania has done pretty well in the difficult process of moving into multiparty

democracy. For a long time it was orderly and peaceful. But in the recent past we have seen that some opposition politicians have been subjected to violence and various kinds of harassment. Balozi, this did not happen during your time in the lead of the opposition, not to the same extent.

We have seen the same negative development when it comes to media and journalists. Some newspapers have been forced to close down and journalists are being attacked and harassed. For me and so many others this has been deplorable, especially against the background that Tanzania for a long time was a model and an inspiring example. During my time we helped to build up and support the Media Council and regional Press Clubs all over the country. Later during my time as Ambassador in Zimbabwe we invited Tanzania and the Media Council to come to Harare in order to teach our Zimbabwean friends some good lessons.

Dear Balozi, worse of all we have seen some shocking news and developments in the crucial field of education where we have had so much in common from the Nyerere time and onwards. President Magufuli is reported to have shifted to a harsh approach vis-a-vis girls who become pregnant during school period. They should be thrown out of school and also be reminded of their main role of "breeding children" for Tanzania. Balozi, how is it possible that such a shift can be taking place in Tanzania? You had Nyerere and you had Mama Barbro fighting so much for education and equality, not least in favour of girls education.

I can tell you Balozi that during my dreams – or should I say nightmares when I think of ways and means to save our close partnership – I have been reporting to Mama Barbro up in her heaven about what now seems to be taking place. And her reaction is very clear: She is furious!

I could also refer to the important field of LGTB issues where your Regional Commissioner in Dar es Salaam – reportedly a close friend of Magufuli – has been allowed to suggest that these people should be chased and tracked down; without having been disciplined!

Dear Balozi, all of us in this room can be counted as all-weather friends of Tanzania.

And we all wish to continue to be your close all-weather friends. Therefore we appeal to you to convey to President Magufuli that redressing action is taken soonest possible and that he should care for the good relations that Tanzania has enjoyed for such a long time vis-a-vis the international community, including Sweden.

Insändare

Jag fick Habari 4 2018 och läste med en gång. En besvärande läsning av skandaler, ökande våld, försvinnanden, förbud och ökande diktatur trots att det sägs att det är en demokrati. Tragikomiskt att parlamentet har infört förbud mot jeans och lösnaglar. Och nu förbudet med hanterandet av utländsk valuta. Det är rena Vitryssland!

Besvärande att läsa om detta och ordförandens konstaterande att det finns problem men att Svetan vill fortsätta att stödja Tanzania i dess utvecklingssträvanden. Nyheter om nya tvivelaktiga aktioner från myndigheterna - utan kommentarer. Nej det gillar jag inte!

Varför tar man inte ställning? Vad säger ordföranden? Skriver hon något som utgår från stadgan? Mesigt och hurtfriskt när man är ny ordförande. Kanske de gamla inte orkar bry sig? Varför får man inte ens läsa en kommentar?

Funderar på att gå ur föreningen, flatheten kan jag inte stå för. Fast de vanliga tanzanierna gillar jag. Jag har så många vänner. Det värsta är att de är så jäkla vana vid att kwepa - hålla sig undan regler och förordningar och kunna göra det man vill.

Bw Kaptula

Replik om Liberty

I Habari nr 4/18 skriver Pia Eresund om Mikael Marcimains TV-bearbetning av Jakob Ejersbos bok Liberty. Hennes tidigare recension av boken står också att läsa i samma nummer.

Pia Eresund blir besviken på TV-serien och förutsätter att andra Svetan-medlemmar också blir det. Hon tycker att serien är för komprimerad och inte visar en realistisk bild av nordiskt biståndsarbete.

Det är den välrenommerade regissören Mikael Marcimain (bl.a. känd för Lasermannen) som har gjort TV-bearbetningen av Jakob Ejersbos bok. Av bokens 816 sidor har det blivit 5 knappt timslånga avsnitt som fångar och stundom plågar tittarna. Jakob Ejersbo skrev på Liberty fram till sin alltför för tidiga död vid 40 års ålder, för att få ur sig plågsamma insikter och upplevelser. Dessa hade han burit med sig från sin tonårstid då han följde med sina biståndsarbetande föräldrar till Tanzania. Boken är till en del självbiografisk och kan ses som en ung människas ramaskri i en ofullkomlig värld.

Med Liberty som utgångspunkt kan det inte bli tal om någon feel-goodfilm och inte heller ens en skildring, där man kan ställa krav på realism. I fråga om Liberty skall man i stället erinra sig Zolas visdomsord: ”Ett konstverk är ett hörn av verkligheten sett genom ett temperament”.

Jag tycker att Mikael Marcimain har lyckats utmärkt med sin TV-bearbetning. Framförallt har han lyckats att hitta mycket fina ungdomar till de två huvudpersonerna, Christian och Markus. Deras gestaltning känns så äkta att man glömmer att det är skådespeleri. Skildringen av Markus är den som främst stannar hos mig. Scenen i vilken han får möta sin halvfinske baby är stark och gripande. Han får också motta en penninggåva av barnets mor, en finsk biståndsarbetare. Trots att han inte har fått äta sig mätt på länge och misslyckats med jobb, tvekar han att ta emot pengarna. I kameran är ögonblicket fångat: vanmakt smärta och förnedring.

Det är många starka och smärtsamma scener i filmens Liberty. Sammanfattningsvis kan sägas att Mikael Marcimain har fångat bokens stämningar av förtvivlan och frustration. Visst kan filmen kännas som en hästspark åt biståndsarbetare, men det gjorde boken också. Inte alltid helt felaktigt. DN skrev när TV-serien kom: Mikael Marcimain hittar hem i Tanzania. Jag håller med.

Ingrid Berleen

Storskaliga markförvärv

För att undvika vattenkonflikter och stimulera livsmedelsproduktionen i subsahariska Afrika måste maten hamna i fokus och storskaliga markförvärv regleras. Det är slutsatsen i en avhandling från Lunds universitet.

Emma Johanssons avhandling undersöker hur markanvändning påverkas av storskaliga markförvärv, även känt som ”land grabbing” i framförallt Tanzania. Markförvärven görs ofta av internationella företag som köper eller hyr stora markarealer, ofta under flera årtionden. Det odlas mycket för skogsbruk och biobränsle. Sockerör och palmer för palmolja förekommer också. Samtidigt importeras mycket livsmedel till subsahariska Afrika.

– Maten måste vara i fokus. Och teknologiska lösningar som är baserade på lokala behov och förutsättningar. Företagen borde odla grödor som går att äta, och använda sig av metoder som förbrukar mindre vatten. Byborna måste också få chans att vara delaktiga, annars missgynnas de som är i störst behov av utveckling, säger Emma Johansson, naturgeograf och associerad forskare vid Lund University Centre for Sustainability Studies.

Avhandlingen: *Large-Scale Land Acquisitions as a Driver of Socio-Environmental Change - From the pixel to the Globe*.

Children 50% of the world's poor

Half of all people living in poverty are younger than 18 years old, according to estimates from the 2018 global Multi-dimensional Poverty Index MPI released by UNDP and the Oxford Poverty and Human Development Initiative.

The new figures show that in 104 primarily low and middle-income countries, 662 million children are considered multidimensionally poor. In 35 countries half of all children are poor.

The MPI identifies how people are being left behind across three key dimensions: health, education and living standards, lacking such things as clean water, sanitation, adequate nutrition or primary education. Those who are deprived in at least of a third of the MPI's components are defined as multidimensionally poor. The 2018 figures, which are now closely aligned with the Sustainable Development

Goals, cover almost three-quarters of the world's population.

620 milj barn saknar skoltoalett

En ny rapport som släppts av Unicef och WHO visar att 620 miljoner barn i världen inte har någon fungerande toalett i skolan. Ännu fler, omkring 900 miljoner barn, saknar möjlighet till bra hygien genom handtvätt med tvål och vatten.

Rapporten – Drinking Water, Sanitation and Hygiene in Schools: Global baseline report 2018 – visar också att 31% av skolorna i världen saknar rent dricksvatten, vilket påverkar 570 miljoner barn. Organisationen WaterAid, som bland annat arbetar med att förbättra tillgången till rent vatten, toaletter och hygien på skolor, varnar för att situationen får allvarliga konsekvenser för barns hälsa och möjlighet till utbildning.

Att förbättra tillgången till rent vatten, toaletter och hygien är också helt avgörande för att fler flickor ska kunna gå i skolan. En rapport som WaterAid nyligen släppte tillsammans med Unicef visar att så många som var tredje skolflicka i Sydasiens missar flera skoldagar varje månad eftersom bristen på toaletter gör att de stannar hemma när de har mens. Brist på skoltoaletter påverkar alltså allvarligt flickors möjlighet till utbildning, säger Cecilia Chatterjee-Martinsen, generalsekreterare för WaterAid.

Bristen på vatten, toaletter och hygien är som allra värst i delar av Asien och länder i Afrika söder om Sahara. I Tanzania saknar mer än hälften av alla skolor tillgång till toaletter, och var tredje skola saknar rent vatten. Brist på toaletter och vatten i skolan får allvarliga konsekvenser för barns hälsa och utbildning, men utvecklingen går trots allt framåt. Rapporten visar att över hälften av skolorna i Tanzania saknade rent vatten 2010. Idag har det alltså sjunkit till mindre än en tredjedel.

WaterAids landschef i Tanzania, Ibrahim Kabole, kommenterar:

Mer måste göras även om flera positiva steg tagits den senaste tiden. Exempelvis lanserades förra året nya nationella riktlinjer för vatten, sanitet och hygien i skolor. Staten har också åtagit sig att satsa tre miljarder shilling på skoltoaletter.

Varje år dör 290 000 barn av diarré-sjukdomar orsakade av smutsigt vatten

och bristande sanitet. Det innebär runt 800 barn varje dag.

844 miljoner människor saknar rent vatten. Nästan 2,3 miljarder människor saknar grundläggande sanitet.

Varje krona som investeras i vatten och sanitet ger i genomsnitt fyra kronor tillbaka i ökad produktivitet och förbättrad folkhälsa.

Afrikas äldsta trädslag dör

Ett av Afrikas äldsta trädslag, baobab-träd, dör i snabb takt. De mellan 1 100 och 2 500 år gamla träden har det senaste årtiondet minskat abrupt, visar en ny studie som publiceras i den vetenskapliga tidskriften *Nature Plants*.

Forskarna har studerat mer än 60 av de äldsta och största baobab-träden mellan 2005 och 2017.

Av de 13 äldsta träden har 9 dött eller så har deras rotsystem eller delar kollapsat under de senaste 12 åren, enligt forskningen. Träden finns i Zimbabwe, Namibia, Sydafrika, Botswana och Zambia.

Även om orsaken till traddedöden är oklar säger forskarna att den kan bero på klimatförändringar, som slagit särskilt hårt mot södra Afrika.

– Det är chockerande och dramatiskt att under vår livstid uppleva slutet för så många träd med åldrar över millennium, säger Adrian Patrut, en av författarna till studien. *TT 2018-06-12*

Självförsörjning inte bäst

Rika skördar i all ära. Men ska man utrota hunger i Afrika är det effektivare att satsa på handel och infrastruktur än grödor och jordförbättringar. Detta är, litet tillspetsat, resultaten från en tolvårig studie som korskopplat satellitdata med intervjuer i 56 byar i sex afrikanska länder.

Studien visar att produktion och avkastning av majs ökade om infrastrukturen – vägar, telefoner, försäljningskanaler – fungerade och om de afrikanska jordbrukarna inte endast odlade för självförsörjning utan också sålde grödor på marknader.

– I bistånds- och utvecklingsarbete finns ett stort fokus på att förbättra utsäde, grödor och jordkvalitet. Detta är viktigt att arbeta vidare med, men man måste också lyfta blicken och se på byarnas relation till omvärlden, säger Göran Djurfeldt, forskare i kulturgeografi och professor emeritus i sociologi vid Lunds universitet och forskningsledare.

Frågan om bästa vägen till ett hållbart jordbruk i utvecklingsländer är infekterad. Flera frivilligorganisationer, NGOs, liksom den så kallade food sovereignty-rörelsen, hävdar att bönderna får det sämre när de "luras" in i marknadsekonomin av köpmän och multinationella företag..

– Dessa debattörer tenderar att romantisera självförsörjningen. Våra resultat visar tvärtom att bönderna står bättre rustade mot exempelvis torka och klimatförändringar om de tjänar pengar och dessutom får sina inkomster från flera håll, säger Göran Djurfeldt.

Dessutom är det orealistiskt att stoppa utvecklingen mot marknadsekonomi, enligt Djurfeldt. Istället gäller det att hitta ett mer konstruktivt sätt att förhålla sig till de negativa effekter som marknadsekonomin säkerligen också har.

– Vårt huvudbudskap är att man måste ta ett helhetsperspektiv i dessa frågor och tänka in socioekonomiska faktorer jämte klimatförändringar och avkastning på skörd. Våra mätningar visar att majsproduktionen söder om Sahara faktiskt ökade svagt mellan 2002-2014, trots klimatförändringar. En delförklaring är ökad handel och bättre infrastruktur.

Lokal demokrati mål i projekt

Medborgardialog, stärkt roll för kvinnor i lokalpolitiken och en jämlik tillgång till sjukvård. Det är några av de teman som de nya kommunala partnerskapen ska arbeta med i ett antal prioriterade samarbetsländer. Arvidsjaur, Mariestad, Piteå, Region Gotland, Skövde, Strängnäs, Umeå, Vänersborg, Västerås, Västerbottens läns landsting, Växjö och Åmål är de svenska

kommuner som fått sin ansökningar beviljade.

– I en tid då vi ser att demokratifrågorna får ett krympande utrymme känns det extra viktigt att satsa på att just utveckla dialogen med medborgarna och att få in fler kvinnor i politiken och stärka dem, säger Sidas generaldirektör Carin Jämtin.

Region Gotland och Kibaha Town Council i Tanzania har samarbetat sedan 2013 och får ett nytt projekt beviljat på temat *Jämställdhet med fokus på att stärka kvinnors politiska deltagande*.

Pressmeddelande Dec 19, 2018

Reservat föreslås minskas

I mitten på januari beordrade President Magufuli en inventering av vilt- och skogsreservat och delar av reservat där det inte längre finns något vilt eller skog för att marken skall kunna tas i anspråk för den växande befolkningen. Områden avsatta för vilt utgör 28 % av Tanzanias yta.

Det är en mycket oroande utveckling som lätt kan leda till att vilt utrotas för att sedan komma åt marken.

Även oanvända privata landområden skall inventeras för att lagfarterna för de som inte brukas eller används för bete skall kunna ges till aktiva brukare.

Mer Swahili

I höstas beslöt Sydafrika att inkludera Swahili som tillvalsspråk i skolorna tillsammans med franska, tyska och mandarin. Swahili med ca 150 miljoner talare är det tredje största språket i Afrika efter engelska och arabiska.

Efterlysning

Habari nr 2/2019 är tänkt att ha temat **kultur**. Vi tar tacksamt emot artiklar, tips på projekt och skribenter.

Kontakta redaktionen på e-post-adress: habari@svetan.org

Flyg till Afrika?

Söker Du en pålitlig resebyrå? Då är vi rätt val!

✓ Kunskap ✓ Erfarenhet ✓ Specialpriser (Raptim)

Safari? Anlita Tour Africa, www.tourafrica.se!
(Tour Africa är en del av Tranås Resebyrå)

Välkommen!

Tel: 0140 - 375 010
e-post: africa@tranås-resebyrå.se
Hemsida: www.tranås-resebyrå.se

Tranås resebyrå - trygghet och kvalitet sedan 1979

Swahili writer Kimaro dead

The writer Hugholin Kimaro's sickness since last year and final rest this month has brought together many Kiswahili scholars, writers and teachers as they offered prayers, financial and moral support.

One thing that became clear is that Kimaro inspired many in the way he addressed Kiswahili issues in *Taifa Leo* and his book reviews in *Saturna/ Sunday Nation*.

His arguments in *Taifa Leo* offered solutions to many issues in Kiswahili, especially to teachers and learners. I first read his work seriously in early 1990-ties when I joined the teaching profession as a young Kiswahili teacher.

His columns helped me understand Kiswahili issues better, and to overcome the challenges and to grow as a teacher. It was a great joy when I met him face to face later. He instantly became a mentor.

Kimaro liked nurturing young potential writers of both articles and books.

May his soul rests in eternal peace.

Mutahi Miricho

Teacher at Chuka University Kenya

Saturday Nation Jan.19th 2019

Ustaad Ahmed Bhalo död

"Den största samtida swahilipoeten" och kompositören Ustaad Ahmed Nassir Juma Bhalo har nyligen dött i Mombasa. Han var väldigt produktiv. Tillsammans med sin bror drev han i många år ett kafe som var samlingsplats för skribenter, poeter, musiker och swahilikännare.

U.N.G.A. blir unga

I magasinet Old Africa nr 73 finns en skröna (?) om ursprunget till swahilordet unga – mjöl. UNGA är en förkortning av Uasin Ngishu Growers Association som bildades av vita farmare i Kenyas västra högland i Eldorettrakten i början av 1900-talet. Mjölaren Bill Spencer från Sydafrika hade byggt en kvarn driven av en vattenturbin som väckte förundran bland lokalbefolkningen. Turbine var svåruttalat och blev turbo som namn på platsen som heter så än i dag. Mjölet såldes i tvåkilospåsar med etiketten U.N.G.A. som så småningom kom att bli swahilordet unga.

UlfNILSSON

Swahilis bantuisering

När man i Sverige (Stockholm) hade handel med Hansaförbundet från 1000-talet importerades användbara ord som t ex hus, borgmästare etc, det som var nödvändigt för att administrera en modern handelsstad. Ekonomisk och kulturell dominans har varit styrande för inlånning av ord och termer som kyrkans latin, franska termer under 1700-talet och engelskt vokabulär från 1800-talets industrialism. Orden har "lånats" och anpassats till svensk stavning och uttal om det nu behövs.

Tanzania har också en vokabulär som följer historien. Araber och perser, som tidigt kom till ostkusten öppnade givetvis affärer med varor som var okända för de nya kunderna, bland annat:

duka, från arabiska *dukkan*

daftari, anteckningsbok

dawa, medicin

faida från arabiska *fa'da* - vinst

ghali, från arabiska *ghal* - dyr

kitabu från arabiska *kitab* - bok

Då var allt modernt och behövdes. Så förändrades orden på bantuvägar och man kallade den islamske guden Mola (Mu-allah). På 1500-talet kom portugiser och ville ersätta Mola med Mulungu vilket blev Mungu på swahili. Och så började portugiserna att sälja sabun(i)/tvål. Orden representerade nyheter. Men bantu hade redan några ord på lager. Orden *uji* och *maji* m.fl. fanns redan. Maji är ett gränslöst ord. Man hittar det i icke-bantu områden som kikuyu och även i arabiska (maa). Även Europa exporterade ord, via olika länder. Grekiskans *karatasi*/papper är exempel. Perserna exporterade *bustani*, trädgård och *saruji*, cement.

Professor emeritus Abdulaziz Lodhi gav år 2000 ut en förteckning över åtminstone 726 lånord från olika länder. Nästan alla länder har för vana att importera och även exportera vokabulär. Engelska har t ex cirka 70 % av romanska ord i sitt språk. Swahili har under sin levnad fått bland annat:

rangi/färg – hindi

gunia/säck – *gunnysack*, engelska

pipa/rör, tunna, portugisiska

mnara/fyr, torn, persiska

Det fanns en tid då swahilinationister ville hitta ord från lokala etniska språk. Det fungerade troligen så länge som den tekniska nivån i samhället var låg. Nu har dock tiden gått (*wamepitwa na wakati*). Swahili bantuiseerar det inlånade efter tänkt substantivklassificering. Några exempel:

kompyuta - dator

golikipa - målvakt

refa - domare **ligi** - (fotbolls)-liga

kirusi - *virusi*

kideo - *video*

kioski - *vioski*.

Swahilitalaren bantuiseerar och kan sin substantivklassificering! Vi svenskar som lärt swahili hoppar givetvis till. En talare försvarar sig med att säga: "Du vet, språk utvecklas". I Kenya bryts traditionen från Sverige och England. Nya kenyanska ord är bland annat:

nywila - password

mtaliga - datorvirus

kipatarishi - laptop

kinukuzi - kopieringsmaskin

kikokotoo - kalkylator

Stima i Kenya och **umeme** i Tanzania. Hur fick man orden? Grunden för **stima** är ångfartyg (steamer) som på 1800-talet började trafikera Mombasa och ordet för elektricitet som produceras med ångmaskin dök upp.

Även i Tanganyika fanns ordet **stima** eller **stimu**. I brev från indiska affärsmän till regeringen år 1946 hittar jag ordet **stima**/u. Men i bakgrunden låg ett annat ord och lurade, UMEME! **Umeme** är ordet för blixtn dvs **miali kabla ya radi** - ljusstrålar innan åskmullret. Detta beskrivs i muslimska skrifter. **Umeme** är således ett ljus (blixtn). Därefter kom eldrivna maskiner mm och den överförda benämningen har således blivit ström. Det förkommer också att man säger **moto** – hetta.

John Whitehead, missionär och en bantuförsvare i Kongo för 100 år sedan, hävdade alltid folkets rätt till sitt språk - "the best for the most". Han sade att "ett språk standardiserar sig själv och det levande språket lämnar kvar det döda. Så har det varit i alla tider... Om bara auktoriteterna i Zanzibar kunde tillåta fri utveckling av språket skulle folkspråket swahili göra sitt arbete att bli ett språk som styrs av bantuprinciper..."

Låt oss om hundra år se vad som då har hänt.